

Pla d'actuació per a l'alumnat de nacionalitat estrangera

2003-2006

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

Pla d'actuació per a l'alumnat de nacionalitat estrangera

2003-2006

© Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

Edició: Servei de Difusió i Publicacions

Elaboració: Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa

1a edició: abril de 2003

Tiratge: 3.500 exemplars

Dipòsit legal: B-18.128-2003

Impressió: Arts Gràfiques Orient, S.A.

Índex

● Presentació	5
● Introducció	7
● Objectiu	9
● Consideracions prèvies	11
Sobre l'alumnat de nacionalitat estrangera de nova incorporació	11
Sobre l'entorn	15
Sobre l'àmbit escolar	15
● Principis generals d'actuació	17
● Seguiment i avaluació del Pla	19
● Línies d'intervenció i actuacions	21
1. Escolarització de l'alumnat i informació sobre el nostre sistema educatiu i els trets bàsics de la nostra cultura	21
2. Creació i adaptació de materials específics per a la detecció de necessitats, atenció i seguiment	21
3. Creació i adaptació de materials específics d'àmbit curricular	22
4. Actuacions per a la difusió d'aquests materials	22
5. Formació del professorat i altres professionals del sistema educatiu	22
6. Col·laboració i coordinació entre diferents serveis de la Generalitat i altres institucions	23
7. Optimització dels recursos dels centres i adaptació d'experiències concretes per a l'ensenyament i aprenentatge de la llengua	24
8. Optimització dels recursos dels centres i adaptació d'experiències concretes per a la incorporació de l'alumnat al currículum ordinari	25
9. Optimització i sistematització de les accions de suport per a l'ensenyament i aprenentatge de la llengua i de les altres matèries del currículum	25
10. Beques i ajuts	26
11. Potenciació de la qualitat dels centres docents sostinguts amb fons públics situats en entorns amb risc de marginació i que tenen un percentatge alt d'alumnat de nacionalitat estrangera (superior al 25%)	27

● Actuacions des de les delegacions territorials i els centres educatius	29
Actuacions des de les delegacions territorials	29
Actuacions des dels centres educatius	29
● Pla específic d'acollida i d'integració	31
Estratègies d'intervenció	31
Organització del Pla	32
● Previsió de recursos	33
● Glossari terminològic	35

Presentació

Al llarg de la seva història recent, Catalunya ha estat terra d'acollida d'immigrants, especialment de pobles veïns, immigrants que s'han incorporat al país i que han contribuït a la formació d'aquest projecte comú que és la societat catalana actual.

La globalització, la facilitat de les comunicacions i les diferències econòmiques entre el Nord i el Sud han fet augmentar considerablement la mobilitat de les persones i l'arribada al nostre país de nous ciutadans i ciutadanes provinents de països llunyans.

Fruit d'aquesta nova realitat, actualment, ja hi ha a les nostres aules alumnat procedent de més de cent cinquanta estats d'arreu del món, amb tota la riquesa lingüística, cultural i d'experiències educatives en el país d'origen que aquesta diversitat ens aporta.

L'acolliment de l'alumnat de nacionalitat estrangera i la capacitat de donar una resposta educativa adequada a les seves necessitats, que li permeti la plena incorporació al centre docent i a la societat catalana és, sens dubte, un dels grans reptes que té plantejats i ha d'assumir l'escola. Per tal d'aconseguir-ho, qualsevulla pràctica pedagògica ha de fonamentar-se en el principi d'inclusió social, ha de fomentar els valors de la convivència en el marc comú de l'escola i ha de possibilitar un sistema integrador d'aquesta diversitat, presidit per actituds de respecte, de solidaritat i d'igualtat.

En aquest marc, l'aprenentatge de la llengua pròpia de Catalunya és la primera eina que cal proporcionar a l'alumnat estranger. El seu coneixement li facilitarà les relacions personals i li permetrà seguir els aprenentatges escolars, que l'han d'ajudar a incorporar progressivament els trets identificadors que la història i la cultura donen a Catalunya.

Ja fa anys que el Departament d'Ensenyament treballa en aquesta línia, però cal fer un pas endavant integrant totes les actuacions que es realitzin en un pla únic que les reculli, les interrelacioni i els doni una coherència sòlida. Amb aquest objectiu hem elaborat el *Pla d'actuació per a l'alumnat de nacionalitat estrangera 2003-2006*.

El Pla suposa també per part del Departament treballar amb la voluntat de millora constant que ha de permetre optimitzar els recursos existents, crear-ne de nous i promoure noves estratègies pedagògiques adequades; en tot cas, cal entendre'l com una resposta d'entre les possibles al repte de l'acolliment i la inclusió de l'alumnat estranger a les nostres escoles.

Carme-Laura Gil i Miró
Consellera d'Ensenyament

Introducció

La incorporació d'alumnat de nacionalitat estrangera al nostre sistema educatiu ha experimentat un increment considerable en els últims deu anys, en termes absoluts i relatius, sobretot si tenim en compte que, paral·lelament, ha disminuït el nombre total d'alumnat escolaritzat.

Al llarg d'aquests anys, i en funció de les circumstàncies, s'han dut a terme diverses estratègies pedagògiques —inspirades en actuacions d'altres països de la Unió Europea— per tal d'acollir i d'integrar aquell alumnat que té unes característiques i necessitats educatives molt diferents segons el seu origen i les seves circumstàncies socials. Ara comptem amb un nombre important de serveis educatius i un bagatge suficient d'experiències reeixides que ens permeten definir una línia pedagògica d'actuació sistemàtica, amb totes les adaptacions i excepcions que calgui.

L'escola ha d'assumir l'acollida i la integració de l'alumnat de nacionalitat estrangera de nova incorporació al sistema educatiu com una tasca bàsica i fonamental. Aquesta és una nova exigència educativa i social comuna a tots els països que formen part de l'Europa del benestar. Cal que l'escola converteixi aquest repte en una oportunitat de millora de tot el sistema que respecti la diversitat i garanteixi la igualtat de totes les persones.

Catalunya, com a país europeu i mediterrani, sorgit d'un gresol històric de pobles i de cultures diverses, i que té la cultura i la llengua catalanes com a signes d'identitat, ha de fer front a aquest nou repte i a aquesta responsabilitat amb la confiança que li dóna la qualitat de la seva tradició escolar i les seves competències en matèria educativa. És per això que, emmarcant-lo dins del *Pla interdepartamental d'immigració 2001-2004*, i recollint els suggeriments fets en les propostes de millora del nostre sistema educatiu formulades per la Conferència Nacional d'Educació 2000-2002 dins de la Secció III, d'Atenció a la Diversitat, el Departament d'Ensenyament elabora i inicia un pla d'actuació específic per a l'alumnat de nacionalitat estrangera de nova incorporació al sistema educatiu, amb la necessària participació i col·laboració de totes les institucions i entitats relacionades amb l'àmbit educatiu, aplegant voluntats i esforços perquè aquest alumnat pugui assolir la plena integració escolar i social.

Tanmateix, tot i la confiança que té la societat en la capacitat de l'escola, cal insistir en el fet que l'objectiu global de l'educació no es pot aconseguir sense la participació decidida de tots els agents socials, ja que és, també, un repte i un deure de tota la societat.

Objectiu

L'objectiu general d'aquest Pla és aconseguir que l'alumnat de nacionalitat estrangera de nova incorporació al sistema educatiu participi plenament de l'objectiu fixat en el programa *Educació 2000-2004*:

La integració escolar i social de tot l'alumnat, amb independència de la seva llengua, cultura, condició social i origen.

Els objectius específics del Pla per a l'alumnat de nacionalitat estrangera són:

- el domini oral i escrit de la llengua catalana i el de l'aranesa, si escau;
- l'accés al mateix currículum que segueix la resta de l'alumnat, que inclou el domini de la llengua castellana;
- l'assoliment progressiu de l'autonomia personal dins de l'àmbit escolar i social.

Per a facilitar l'assoliment d'aquests objectius es procurarà:

- la ràpida i adequada escolarització d'aquest alumnat;
- la diagnosi de les necessitats educatives de cada alumne o alumna;
- l'atenció a les necessitats educatives personals, mitjançant ajuts individuals o col·lectius, o l'adaptació del currículum, quan calgui;
- la inserció correcta en la comunitat educativa, en el conjunt dels centres públics i concertats.

Consideracions prèvies

Sobre l'alumnat de nacionalitat estrangera de nova incorporació

L'alumnat objecte d'aquest Pla és l'alumnat de nacionalitat estrangera de nova incorporació al sistema educatiu¹ en un doble vessant: l'acollida i la integració. Així, doncs, les actuacions no estan centrades només en el primer curs d'incorporació a l'escola, sinó que abasten un període més ampli, especialment si la incorporació es produeix en els darrers cursos de l'escolarització obligatòria.

Les estratègies i actuacions seran diferents en funció de l'edat i de l'etapa educativa en què s'hi incorpora. És evident que l'alumne d'educació infantil comença els aprenentatges conjuntament amb la resta d'alumnat, per la qual cosa li cal fonamentalment l'aprenentatge de la llengua catalana; les actuacions han d'anar, en aquest cas, encaminades especialment a l'assoliment d'aquest objectiu.

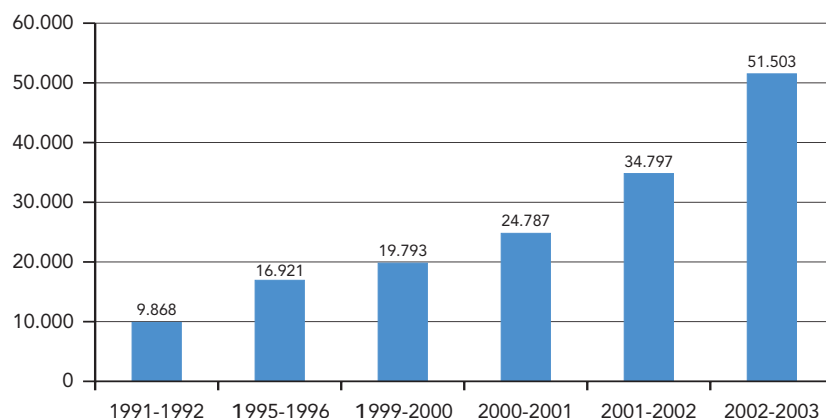
En canvi, l'alumnat que s'incorpora en els darrers cursos de l'educació primària o en l'educació secundària, té una doble necessitat: l'aprenentatge de la llengua catalana i el seguiment del currículum escolar, seguint que li suposarà una dificultat més o menys gran segons el grau d'escolarització prèvia, de la proximitat o distància del currículum cursat en el país d'origen amb el nostre, del tipus d'escolarització..., a més de totes les altres circumstàncies culturals i personals.

En els centres de la Val d'Aran, cal afegir-hi també l'aprenentatge de la llengua aranesa, pròpia i oficial de la vall i llengua base d'aprenentatge, juntament amb el català.

El nombre d'alumnes estrangers ha experimentat un increment considerable en els últims deu anys: en el curs 1991-1992 hi havia 9.868 alumnes d'origen estranger sobre una població escolar total de 1.218.879, i en el curs 2002-2003, n'hi ha 51.503 sobre un total de 1.003.887², com s'exposa en el gràfic de la pàgina següent:

1. Art. 19 del Decret 31/2002, de 5 de febrer. DOGC núm. 3573, de 12/02/2002.

2. Font: Departament d'Ensenyament. Servei d'Estadística i Documentació. Estadística de l'Ensenyament. Les dades del curs 2002-2003 són provisionals.

Atesa la disminució de la població escolar global i malgrat les xifres absolutes, el seu percentatge s'ha sextuplicat (ha passat del 0,81% al 5,13% global en lloc del 4,23% que li correspondria si es mantingués la mateixa població del 1991-1992). En la taula següent se'n pot veure l'evolució, global i en percentatge, dels quatre darrers cursos³:

Curs	Educació infantil			Educació primària			ESO		
	Alumnat estranger	Total alumnat	%	Alumnat estranger	Total alumnat	%	Alumnat estranger	Total alumnat	%
1999-2000	3.678	208.820	1,76%	8.002	347.457	2,30%	6.338	266.467	2,38%
2000-2001	4.804	216.393	2,22%	9.618	346.604	2,77%	8.177	267.318	3,18%
2001-2002	7.519	224.892	3,34%	14.656	348.665	4,20%	11.103	253.340	4,38%
2002-2003	9.640	177.219	5,44%	22.634	354.075	6,39%	15.002	254.232	5,90%

Tot i que en xifres globals el seu percentatge encara és baix comparat amb el d'altres estats europeus, si el flux immigratori continua amb el mateix ritme que en els últims anys, el curs 2005-2006 es podria assolir un percentatge proper al 10% en totes les etapes, que s'acostaria a la mitjana europea.

D'altra banda, malgrat l'increment d'escolarització d'aquest alumnat en l'ensenyament privat, el seu nombre continua essent molt superior en el sector públic i amb una distribució molt irregular segons les comarques o les zones, ja que, mentre en algunes comarques no arriba al 3% global, en altres passa del 10% (a l'Alt Empordà, per exemple, és del 11,25%). Així mateix, en el districte de Ciutat Vella de Barcelona, per exemple, en la majoria de cen-

3. Font: Departament d'Ensenyament. Servei d'Estadística i Documentació. Estadística de l'Ensenyament (no inclou l'educació postobligatòria). Les dades del curs 2002-2003 són provisionals i no inclouen el primer cicle de l'educació infantil.

tres públics i alguns de privats concertats sobrepassa el 30%. En alguns centres, aquest percentatge d'alumnat d'origen estranger constitueix el 60% del total.

Pel que fa a la zona de procedència, els dos col·lectius més nombrosos en xifres absolutes —i a molta distància dels altres— són els procedents del Magrib i de l'Amèrica Central i del Sud, en totes les etapes, com s'observa en les taules següents⁴:

CURS 1999-2000

	Educació infantil	Educació primària	ESO	Total alumnat estranger	% global sobre l'alumnat estranger
	Alumnat estranger	Alumnat estranger	Alumnat estranger		
Resta Unió Europea	539	842	580	1.961	10,88%
Resta Europa	151	378	297	826	4,58%
Magrib	1.568	3.857	3.093	8.518	47,27%
Resta Àfrica	398	436	149	983	5,46%
Amèrica del Nord	50	84	40	174	0,97%
Amèrica Central i del Sud	665	1.876	1.647	4.188	23,24%
Àsia i Oceania	307	529	532	1.368	7,59%
Total alumnat estranger	3.678	8.002	6.338	18.018	100%
Total alumnes	208.820	347.457	266.467	822.744	

CURS 2000-2001

	Educació infantil	Educació primària	ESO	Total alumnat estranger	% global sobre l'alumnat estranger
	Alumnat estranger	Alumnat estranger	Alumnat estranger		
Resta Unió Europea	562	905	669	2.136	9,45%
Resta Europa	234	520	452	1.206	5,34%
Magrib	1.877	4.251	3.739	9.867	43,66%
Resta Àfrica	514	583	177	1.274	5,64%
Amèrica del Nord	52	64	51	167	0,74%
Amèrica Central i del Sud	1.188	2.660	2.458	6.306	27,90%
Àsia i Oceania	377	635	631	1.643	7,27%
Total alumnat estranger	4.804	9.618	8.177	22.599	100%
Total alumnes	216.393	346.604	257.318	820.315	

4. Font: Departament d'Ensenyament. Servei d'Estadística i Documentació. Estadística de l'Ensenyament. (No inclouen l'educació postobligatòria. Les dades del curs 2002-2003 són provisionals.)

CURS 2001-2002

	Educació infantil*	Educació primària	ESO	Total alumnat estranger	% global sobre l'alumnat estranger
	Alumnat estranger	Alumnat estranger	Alumnat estranger		
Resta Unió Europea	717	1.116	816	2.649	7,96%
Resta Europa	500	1.055	742	2.297	6,90%
Magrib	2.477	5.166	4.392	12.035	36,17%
Resta Àfrica	584	663	248	1.495	4,49%
Amèrica del Nord	72	110	77	259	0,78%
Amèrica Central i del Sud	2.615	5.632	4.026	12.273	36,88%
Àsia i Oceania	554	914	802	2.270	6,82%
Total alumnat estranger	7.519	14.656	11.103	33.278	100%
Total alumnes	224.892	348.665	253.340	826.897	

* No inclou el primer cicle.

CURS 2002-2003

	Educació infantil*	Educació primària	ESO	Total alumnat estranger	% global sobre l'alumnat estranger
	Alumnat estranger	Alumnat estranger	Alumnat estranger		
Resta Unió Europea	696	1.433	854	2.983	6,31%
Resta Europa	774	1.968	1.289	4.031	8,53%
Magrib	2.899	6.302	4.903	14.104	29,83%
Resta Àfrica	657	999	309	1.965	4,16%
Amèrica del Nord	59	146	62	267	0,56%
Amèrica Central i del Sud	4.064	10.591	6.594	21.249	44,95%
Àsia i Oceania	491	1.195	991	2.677	5,66%
Total alumnat estranger	9.640	22.634	15.002	47.276	100%
Total alumnes	177.219	354.075	254.232	785.526	

* No inclou el primer cicle.

El nombre d'alumnes de cada procedència ha sofert grans variacions; mentre alguns col·lectius han crescut poc, el procedent de l'Europa no comunitària gairebé s'ha quintuplicat i el procedent de l'Amèrica Central i del Sud, que en el curs 2001-2002 ja havia superat lleugerament el del Magrib —que era el més nombrós—, en l'actual l'ha superat significativament (ha passat de 4.188 alumnes en el curs 1999-2000 a 21.249 en l'actual, 2002-2003).

Sobre l'entorn

El *Pla d'actuació per a l'alumnat de nacionalitat estrangera* de nova incorporació al sistema educatiu s'ha de concretar i contextualitzar en el territori. L'efecte de l'entorn és una variable que cal considerar, tant per aprofitar-ne aquells aspectes favorables com per a evitar o minimitzar els elements que poden dificultar la inserció de l'alumnat. Ambdós factors els sintetitzem en:

Punts forts:

- El tradicional tarannà acollidor de la societat catalana (que ha rebut fortes onades d'immigració durant les dècades dels anys vint, quaranta i seixanta del segle xx).
- El teixit associatiu, cultural i esportiu del país.
- La voluntat d'inserció social i millora laboral dels immigrants.
- L'existència del *Pla interdepartamental d'immigració 2001-2004*.
- L'existència de plans comarcals i municipals d'integració dels immigrants.

Punts dèbils:

- La possibilitat de brots xenòfobs (propiciats per tòpics i determinades actuacions populistes).
- Les actituds intransigents o poc dialogants.
- Els riscos de marginació.
- La formació de guetos.
- La dificultat de coordinació de totes les institucions que actuen en l'àmbit educatiu.

Sobre l'àmbit escolar

El que hem dit sobre l'entorn podem fer-ho extensiu a l'àmbit escolar, els punts forts i dèbils del qual es poden resumir en:

Punts forts:

- La professionalitat de mestres i professorat.
- Les experiències reeixides.
- La flexibilitat del currículum i el concepte de competències bàsiques.
- Les activitats complementàries i extraescolars.
- La introducció progressiva de serveis de suport.

Punts dèbils:

- L'escassa formació específica del professorat.
- La manca de materials curriculars adaptats.
- El cost econòmic de les actuacions.
- La dificultat de coordinació dels diferents serveis.

- El desconeixement de la llengua catalana (i de l'aranesa, si escau) per part de l'alumnat.
- El desconeixement de la llengua i dels trets culturals de l'alumnat estranger de nova incorporació que té el professorat.
- Els dèficits educatius d'una part d'aquest alumnat.
- Les mancances econòmiques de bona part d'aquest col·lectiu.
- Les diferents expectatives i procediments educatius familiars.

A més de tots els punts anteriors, hi ha dues variables que afecten tant l'entorn com l'àmbit escolar:

- el desconeixement de la realitat de Catalunya que tenen molts immigrants (desconeixement de l'existència d'una llengua, una cultura i unes institucions pròpies) i la percepció de la poca necessitat de l'ús de la llengua catalana per a la vida diària;
- l'actitud lingüística de part de la gent del país, que renuncia sovint a l'ús de la llengua pròpia i no dóna oportunitats d'utilització del català a les persones nouvingudes.

Principis generals d'actuació

Els principis que han d'orientar l'actuació són:

- **Millora constant de les actuacions ja iniciades**, per tal de donar resposta a les necessitats actuals més urgents i establir els instruments i els indicadors que permetin ajustar les estratègies, les actuacions i els recursos a la consecució de l'objectiu general.
- **Coordinació i cooperació entre diferents institucions**, per tal d'aconseguir una actuació eficaç i eficient, mitjançant la utilització ordenada i raonable dels recursos, orientada a la consecució de l'objectiu. Convé tenir ben present en totes les actuacions que, en el fet de la immigració, s'hi relacionen tots els aspectes personals i, sovint, d'una manera urgent i punyent (salut, ensenyament, habitatge, serveis socials...). És per tot això que és imprescindible potenciar la via de la participació i el consens entre els diversos ens que actuen en aquest àmbit.
- **Descentralització**, per tal que les decisions siguin al màxim d'efectives possible. Implica que la darrera decisió la tingui la instància administrativa i la persona responsable més propera al territori; és a dir, que les persones responsables del Pla en el territori fixin objectius específics, disposin d'autonomia de gestió de recursos i assumeixin la responsabilitat dels resultats, amb indicadors d'abast territorial.
- **Participació i coresponsabilització**, per tal de tenir en compte les opinions de la població immigrada amb fills i filles en edat escolar i integrar-la en els processos de presa de decisió a través de la creació, si cal, de mecanismes de promoció de la participació.
- **Normalitat**, per tal d'adoptar, sempre que sigui possible, l'opció més propera i més integradora, des del principi d'equitat, convivència i igualtat de drets i deures.

Seguiment i avaluació del Pla

Hem de tenir present que la realitat de cada comarca, de cada població o de cada centre educatiu és diferent i que, per tant, cal partir de l'avaluació de cada situació concreta per començar, continuar o millorar el procés d'acollida i atenció a l'alumnat nouvingut en el moment d'aplicar les estratègies generals.

A partir de dades quantitatives i qualitatives en relació amb la situació inicial de les condicions d'escolarització, del grau d'integració de l'alumnat nouvingut i de l'assoliment de les competències bàsiques, en les diferents etapes educatives i en les diferents zones escolars, es farà el seguiment del Pla per tal de poder-ne avaluar, al final de la seva vigència (curs 2005-2006), l'eficàcia de les accions i el grau d'assoliment dels objectius proposats.

Els indicadors d'avaluació del Pla s'han de basar en els ítems següents, tenint en compte que cal ajustar-los, ampliar-los o modificar-los en funció de les diferents circumstàncies socials i personals de l'alumnat, de l'etapa i del cicle escolar (infantil, primària, secundària):

- Temps transcorregut entre l'arribada i l'escolarització.
- Índex d'absentisme escolar.
- Nivell de competència lingüística en català i en castellà (i en aranès als centres de la Val d'Aran).
- Resultats de les avaluacions en altres àrees.
- Resultat de les proves sobre competències bàsiques.
- Clima relacional de l'escola.
- Participació en activitats extraescolars i complementàries.
- Nombre d'alumnes que cursen l'ensenyament postobligatori.
- Índex de participació dels pares i mares en les activitats de l'escola.

Els centres recolliran aquesta informació en la forma que determini el Departament d'Ensenyament, per tal que pugui ser utilitzada, amb les garanties de confidencialitat que s'hagin de respectar.

Entendrem aconseguit l'objectiu del Pla —la integració escolar i social de l'alumnat de nacionalitat estrangera de nova incorporació al sistema educatiu— quan aquest alumnat:

1. Tingui un coneixement de la llengua catalana (i aranesa, si escau) suficient per seguir el currículum.
2. Segueixi el currículum com l'altre alumnat.
3. Participi en totes les activitats del centre com la resta de l'alumnat.

Al segon cicle de l'educació infantil, aquest objectiu s'ha d'aconseguir entre els tres i els sis mesos primers de la incorporació al cicle, en funció del curs i d'altres circumstàncies personals.

A l'educació primària, l'objectiu s'ha d'assolir entre els tres mesos i el primer any, en funció del cicle i d'altres circumstàncies personals.

A l'educació secundària obligatòria, l'objectiu s'ha d'aconseguir entre el primer i el segon any des de la incorporació al sistema educatiu de Catalunya, en funció del cicle i d'altres circumstàncies personals, amb les adaptacions o modificacions curriculars necessàries. En aquesta darrera etapa, quan el moment d'arribada a l'escola no permeti preveure una incorporació efectiva a totes les activitats educatives, l'assoliment de l'objectiu es mesurarà per l'assoliment de la competència suficient per a la correcta inserció a l'activitat laboral o per a la continuació de la formació laboral específica.

Línies d'intervenció i actuacions⁵

1. Escolarització de l'alumnat i informació sobre el nostre sistema educatiu i els trets bàsics de la nostra cultura

- 1.1. Promoció de mesures per tal de garantir una escolarització equilibrada a la zona entre centres públics i concertats, especialment a l'educació infantil, mitjançant la subvenció de places per a aquest alumnat en aquests darrers centres.
- 1.2. Edició d'una guia multilingüe sobre el nostre model educatiu amb les característiques, les etapes, els recursos, traductors, serveis i programes de suport..., que permeti afegir-hi la informació de cada comarca, zona o població.
- 1.3. Ampliació del nombre de llengües del fullet informatiu del Departament d'Ensenyament per a la preinscripció i matriculació d'alumnat en centres docents públics i privats concertats.
- 1.4. Millora de l'actual servei de traducció/interpretació.
- 1.5. Elaboració i edició de materials per tal de facilitar el coneixement de la cultura catalana a les famílies immigrades.

2. Creació i adaptació de materials específics per a la detecció de necessitats, atenció i seguiment

- 2.1. Ampliació i complementació del document *Pla d'acollida del centre docent* amb orientacions i materials específics sobre l'educació en el respecte a les altres cultures, amb exemplificacions per a treballar-la en la tutoria i en les diverses àrees de coneixement.
- 2.2. Subministrament als centres d'eines per a l'avaluació inicial i formativa de l'alumnat de nacionalitat estrangera de nova incorporació.
- 2.3. Elaboració/adaptació de material curricular per a l'aprenentatge de la llengua oral, adreçat a l'alumnat d'educació infantil i de primer cicle d'educació primària.
- 2.4. Elaboració de material per a l'aprenentatge accelerat de la lectura i escriptura per a l'alumnat d'educació primària que s'incorpora al sistema educatiu a partir del cicle inicial i per a l'alumnat que s'incorpora al sistema educatiu durant l'ESO amb poca o nul·la escolarització prèvia.
- 2.5. Elaboració de vocabularis per a facilitar l'aprenentatge del català.

5. Totes aquestes línies d'actuació són aplicables a la Val d'Aran, amb les adaptacions que correspongui.

- 2.6. Utilització de les tecnologies informàtiques i de la comunicació per a proporcionar suport específic a aquest alumnat i a les seves famílies.
- 2.7. Adaptació/elaboració de material per tal de facilitar l'aprenentatge del castellà a l'alumnat nouvingut que desconeix les dues llengües oficials.

3. Creació i adaptació de materials específics d'àmbit curricular

- 3.1. Elaboració i edició d'orientacions i recomanacions per als editors de llibres de text sobre el llenguatge que utilitzen per tal de facilitar materials no estereotipats, no racistes, no discriminatoris, etc.
- 3.2. Potenciació, mitjançant grups de treball, de la realització de materials específics, adequats a cada nivell i etapa per a fomentar el respecte a altres cultures, la comunicació, la interrelació i la convivència.
- 3.3. Potenciació de la publicació de contes infantils i juvenils en format bilingüe (català/altra llengua), mitjançant acords amb el gremi d'editors.
- 3.4. Adaptació, mitjançant acords amb el gremi d'editors, de textos d'autors catalans a diferents nivells de dificultat de lectura, per facilitar a l'alumnat un accés a aquests autors adequat als seus coneixements lingüístics.
- 3.5. Elaboració de material curricular per a l'aprenentatge de la llengua oral i escrita. Continuar la col·lecció dels llibres *Vincles* i la seva adaptació multimèdia dins l'**edu365** (<http://www.edu365.com>).
- 3.6. Elaboració d'orientacions didàctiques per a la utilització dels materials existents, especialment els que es basen en un suport visual.
- 3.7. Creació de material curricular adaptat per a l'aprenentatge d'altres matèries per a l'alumnat d'ESO acabat d'incorporar i amb escolarització deficient o no escolaritzat en el país d'origen.

4. Actuacions per a la difusió d'aquests materials

- 4.1. Creació en els centres de recursos pedagògics d'un espai específic de materials per a l'atenció a l'alumnat immigrant i implicació activa de cada centre en la seva difusió.
- 4.2. Difusió dels materials mitjançant la xarxa telemàtica educativa de Catalunya (XTEC).
- 4.3. Lliurament als centres dels materials elaborats.

5. Formació del professorat i altres professionals del sistema educatiu

- 5.1. Cicle de conferències de sensibilització sobre l'educació en el respecte a les altres cultures amb professionals de prestigi.
- 5.2. Cursos sobre els coneixements mínims de trets culturals d'aquest alumnat, del seu sistema educatiu anterior i de les fonts d'informació per accelerar l'aprenentatge del català i l'adaptació a l'escola.
- 5.3. Assessorament als centres sobre l'acollida, l'atenció i el seguiment de l'alumnat amb risc d'exclusió social.
- 5.4. Assessorament i seminaris sobre l'ensenyament del català a no catalanoparlants a totes les etapes.

- 5.5. Promoció, adaptació i millora a l'educació infantil i al cicle inicial d'educació primària de les estratègies i la metodologia del Programa d'immersió lingüística (PIL), apropiades a les noves recerques i realitats de l'escola.
- 5.6. Establiment d'acords amb les universitats catalanes per tal d'incloure en els plans d'estudi del professorat d'educació infantil i primària formació específica sobre l'educació en el respecte a les altres cultures i l'ensenyament de la llengua per a estrangers (adaptar els principis que regeixen el Programa d'immersió lingüística a l'ensenyament d'una llengua desconeguda pel docent).
Aquests aspectes suposen establir també convenis de col·laboració per a la realització del *practicum* del seu alumnat en els centres que escolaritzen un percentatge alt d'alumnat immigrant.
- 5.7. Establiment d'acords amb les universitats catalanes per tal d'incloure en el Certificat d'aptitud pedagògica (CAP) i en el Curs de qualificació pedagògica (CQP) una formació específica sobre l'educació en el respecte a les altres cultures i l'ensenyament de la llengua catalana per a alumnat estranger.
- 5.8. Adequació de la formació del professorat de suport al centre per a l'ensenyament del català.
- 5.9. Facilitació al professorat interessat, en col·laboració amb les escoles oficials d'idiomes i associacions d'immigrants, de cursos per a l'aprenentatge de les llengües pròpies del seu alumnat (àrab, xinès, urdú, berber, etc.).
- 5.10. Formació de la Inspecció d'Ensenyament, dels professionals dels programes i serveis educatius (EAP, PEC, SEDEC) i dels equips directius dels centres relativa a mediació, relacions interculturals, aprenentatge de la llengua, etc., mitjançant la participació en els programes de formació generals i amb programes específics.

6. Col·laboració i coordinació entre diferents serveis de la Generalitat i altres institucions

- 6.1. Coordinació de tots els serveis i actuacions dels diferents departaments i d'altres organismes i entitats (municipals i comarcals) a partir dels criteris establerts en el *Pla interdepartamental d'immigració 2001-2004* i de les línies d'actuació del present document.
- 6.2. Coordinació amb els departaments de Benestar i Família i de Cultura per a l'aprenentatge de la llengua catalana dels pares i mares de l'alumnat estranger nouvingut.
- 6.3. Col·laboració amb el Departament de Benestar i Família, ajuntaments i altres institucions per a la realització d'activitats conjuntes dels pares i mares de l'alumnat estranger i la resta de pares, fent servir el català com a llengua vehicular.
- 6.4. Promoció d'espais i activitats complementàries de suport a l'alumnat en la realització de treballs escolars.
- 6.5. Establiment de fórmules d'escolarització compartida amb altres institucions per a l'alumnat que s'incorpora al segon cicle d'ESO que, per la seva edat i pel que manifesten les famílies, té previst incorporar-se al mercat laboral al final d'aquesta etapa.
- 6.6. Continuació, dins dels programes de garantia social als quals s'incorpori alumnat pro-

cedent dels tallers d'adaptació escolar i aprenentatges instrumentals bàsics (TAE), de l'ensenyament-aprenentatge de la llengua, amb activitats específiques en funció de les seves necessitats.

- 6.7. Col·laboració amb l'Administració local i les altres institucions responsables de l'entorn en les situacions d'absentisme i no escolarització que es puguin produir, especialment entre les noies a l'educació secundària obligatòria.
- 6.8. Programació de l'atenció mèdica necessària per a l'alumnat estranger de nova incorporació per a proporcionar-li unes condicions sanitàries anàlogues a les de la població autòctona.
- 6.9. Difusió entre els centres docents i els professionals dels programes i serveis educatius del *Protocol d'actuacions per a prevenir la mutilació genital femenina*, editat per la Secretaria per a la Immigració del Departament de la Presidència.
- 6.10. Facilitació de l'organització en els centres docents, en horari extraescolar, de classes a l'alumnat per a l'aprenentatge de la llengua pròpia (àrab, xinès...).
- 6.11. Promoció de convenis i acords de col·laboració amb altres països per realitzar intercanvis d'experiències professionals.

7. Optimització dels recursos dels centres i adaptació d'experiències concretes per a l'ensenyament i aprenentatge de la llengua

- 7.1. Promoció a l'educació infantil i al cicle inicial d'educació primària de les estratègies i la metodologia del Programa d'immersió lingüística, apropiades a les noves recerques i realitats de l'escola, per a l'ensenyament de la llengua catalana a l'alumnat de nacionalitat estrangera.
- 7.2. Promoció per al cicle mitjà i superior d'educació primària de la creació d'espais d'acollida per a l'alumnat acabat d'arribar, que permetin l'aprenentatge intensiu de la llengua catalana i afavoreixin la seva integració, en tots els aspectes, a l'activitat ordinària del centre.
- 7.3. Promoció per a l'educació secundària obligatòria i postobligatòria de la creació d'espais d'acollida per a l'alumnat hispanoparlant, que permetin reforçar l'aprenentatge de la llengua catalana i afavoreixin la seva integració, en tots els aspectes, a l'activitat ordinària del centre.
- 7.4. Promoció per a l'educació secundària obligatòria i postobligatòria de la creació d'espais d'acollida per al moment de la incorporació plena al centre de l'alumnat que assisteix al TAE, que permetin continuar l'aprenentatge de la llengua catalana, accelerar el de la llengua castellana i afavorir la seva integració, en tots els aspectes, a l'activitat ordinària del centre.
- 7.5. Organització dels recursos perquè l'alumnat que assisteix al TAE pugui seguir un currículum adaptat a les seves necessitats durant les hores d'estada en el centre, procurant sempre afavorir la relació d'aquest alumnat amb el grup al qual està adscrit.
- 7.6. Potenciació de les aules d'autoaprenentatge de la llengua dins dels centres educatius, amb possibilitat de ser utilitzades per tota la comunitat educativa.

8. Optimització dels recursos dels centres i adaptació d'experiències concretes per a la incorporació de l'alumnat al currículum ordinari

- 8.1. Diagnosi individual de les necessitats educatives de l'alumnat de nacionalitat estrangera per al seguiment del currículum, un cop superada la fase d'acollida inicial.
- 8.2. Elaboració de la planificació individual d'incorporació d'aquest alumnat a les activitats educatives del currículum ordinari o a les de preparació per a la seva inserció sociolaboral, en el cas de l'alumnat de segon cycle d'ESO que ho necessiti.
- 8.3. Establiment d'hores de suport individual o en petit grup per a l'aprenentatge d'altres matèries, per a l'alumnat de nacionalitat estrangera de cycle mitjà i superior d'educació primària i d'educació secundària obligatòria que, en funció de la diagnosi i anàlisi de les seves necessitats, té dificultats per al seguiment del currículum ordinari un cop superada la fase d'acollida inicial. Elaboració, si és el cas, d'adaptacions curriculars individualitzades.
- 8.4. Establiment d'adaptacions curriculars orientades a la inserció sociolaboral de l'alumnat que arriba a l'escola al segon cycle d'ESO i que, per la seva edat i pel que manifesten les famílies, té previst incorporar-se al mercat laboral al final d'aquesta etapa.
- 8.5. Promoció de la creació d'aules específiques per a la incorporació a temps parcial (a determinar en cada cas) de l'alumnat de nacionalitat estrangera de segon cycle d'educació secundària obligatòria que ho necessiti, en funció de la diagnosi i anàlisi de les seves possibilitats, per a la realització de les adaptacions curriculars orientades a la inserció sociolaboral posterior.
- 8.6. Definició de funcions de coordinació en els centres educatius assignades a un professor o professora per tal de garantir la coherència de les accions enunciades en aquest apartat i en l'anterior (7). Aquesta persona serà, a més, la interlocutora dels professionals dels programes i serveis educatius i dels serveis socials municipals que intervenen en el centre i en l'entorn, per tal d'assegurar la coordinació de les actuacions.

9. Optimització i sistematització de les accions de suport per a l'ensenyament i aprenentatge de la llengua i de les altres matèries del currículum

- 9.1. Creació d'un centre de recursos específic en línia destinat a l'assessorament directe als centres, que serveixi de punt de referència i de creació, adaptació i divulgació de tota mena d'orientacions i materials per a l'educació en el respecte a les altres cultures, i per a l'aprenentatge de la llengua i de les altres matèries del currículum.
- 9.2. Divulgació i adaptació d'experiències educatives reeixides realitzades en diferents centres sobre aspectes organitzatius i metodològics.
- 9.3. Dotació als centres que ho necessitin, ja sigui perquè tenen un nombre elevat d'alumnat de nacionalitat estrangera no catalanoparlant a parvulari i cycle inicial d'educació primària o perquè se n'hi ha incorporat un nombre significatiu alhora, d'hores de suport lingüístic, un cop analitzades les necessitats i en el moment del curs que calgui.
- 9.4. Dotació als centres d'educació infantil i primària on s'incorpori un nombre significatiu d'alumnat de nacionalitat estrangera alhora als cycles mitjà i superior d'hores de

suport lingüístic, per col·laborar en la creació de l'espai d'acollida (vegeu 7.2), un cop analitzades les necessitats i en el moment del curs que calgui.

- 9.5. Dotació als centres que ho necessitin d'hores de suport per a l'aprenentatge d'altres matèries per a l'alumnat de nacionalitat estrangera de cicle mitjà i superior d'educació primària i d'educació secundària obligatòria relacionat en el punt 8.3.
- 9.6. Ajustament del nombre de tallers d'adaptació escolar i d'aprenentatges instrumentals bàsics (TAE), adreçats a l'alumnat d'ESO nouvingut al sistema educatiu amb desconeixement de les dues llengües oficials, a les circumstàncies i les necessitats que sorgeixin al llarg del curs (a partir de 10 alumnes de 12 a 16 anys per municipi o zona).
- 9.7. Increment de la qualitat dels TAE, tant dels que acullen alumnat d'un sol centre (TAE C) com dels que atenen alumnat de diversos centres (TAE D), mitjançant la dotació a cadascun d'equips informàtics i audiovisuals propis, necessaris per a l'ensenyament de qualsevol segona llengua (TV, vídeo, ordinadors multimèdia, aparells reproductors d'àudio).

En casos extraordinaris de grup nombrós d'alumnat sense cap tipus d'escolarització prèvia, es completarà la dotació de professorat del TAE amb unes hores setmanals de suport per a l'alfabetització.

- 9.8. Cursos intensius de llengua (70 hores) durant el mes de setembre, adreçats a l'alumnat hispanoparlant que s'incorpora a l'ESO en funció del seu nombre, i oferta, si cal, al llarg del curs escolar per facilitar que tot aquest alumnat tingui unes nocions bàsiques de llengua catalana abans d'incorporar-se al centre docent.
- 9.9. Dotació als centres d'educació secundària on hi hagi un nombre significatiu d'alumnat de nacionalitat estrangera d'hores de suport per a l'ensenyament de la llengua, per a col·laborar en la creació de l'espai d'acollida (vegeu 7.3 i 7.4) i de les aules específiques (vegeu 8.5), un cop analitzades les necessitats i en el moment del curs que calgui.
- 9.10. Establiment d'acords amb el Consorci per a la Normalització Lingüística perquè aculli l'alumnat que s'incorpora al sistema educatiu en l'etapa de batxillerat i cicles formatius de grau mitjà i superior en els cursos d'iniciació a la llengua catalana que organitza.
- 9.11. A partir de les actuacions generals, promoció de la inclusió en els programes de garantia social d'un pla d'aprenentatge de la llengua catalana per a aquest alumnat.
- 9.12. Promoció, en període de vacances escolars, d'estades col·lectives d'alumnes per a l'aprenentatge intensiu de la llengua.

10. Beques i ajuts

- 10.1. Continuació i ampliació de les assignacions econòmiques als centres públics i privats concertats adreçades a l'alumnat de nacionalitat estrangera que no pot assumir les despeses de material didàctic, llibres, sortides, etc.
- 10.2. Ampliació dels ajuts per al menjador escolar destinat a l'alumnat que no disposa de recursos suficients.
- 10.3. Realització de convocatòries d'ajuts econòmics per a colònies escolars adreçades a l'alumnat que viu en condicions econòmiques desfavorides.

11. Potenciació de la qualitat dels centres docents sostinguts amb fons públics situats en entorns amb risc de marginació i que tenen un percentatge alt d'alumnat de nacionalitat estrangera (superior al 25%)

Determinats centres docents sostinguts amb fons públics situats en entorns amb risc de marginació poden necessitar una intensificació de les mesures previstes amb caràcter general per a tots els centres o de la realització d'actuacions singulars. Aquestes mesures i actuacions es concreten en els punts següents:

- 11.1.** Dotació dels recursos necessaris per a la modernització, reordenació i actualització de les instal·lacions i espais dels centres del Departament d'Ensenyament que ho necessitin, per millorar-ne la imatge i perquè estiguin sempre en condicions òptimes, amb la participació de les administracions locals en el cas dels centres d'educació infantil i primària.
- 11.2.** Dotació de recursos als centres sostinguts amb fons públics, mitjançant ajuts per a la dotació d'equipament i convenis per ampliar la dotació de recursos de funcionament.
- 11.3.** Dotació de recursos als centres sostinguts amb fons públics per a la compra de llibres de text i altre material curricular susceptible de ser utilitzat per l'alumnat.
- 11.4.** Dotació especial als centres del Departament d'Ensenyament de mitjans informàtics i audiovisuals fins assolir un ordinador per a cada vuit alumnes.
- 11.5.** Atenció específica a la provisió de vacants de professorat d'aquests centres docents públics, vetllant per l'adequació a les seves necessitats.
- 11.6.** Assignació a aquests centres docents públics de l'atenció d'un/a assistent social de referència.

Actuacions des de les delegacions territorials i els centres educatius

Actuacions des de les delegacions territorials

Les diferents accions han d'articular-se territorialment, d'acord amb el principi de descentralització enunciat; és per això que, en els àmbits de les delegacions territorials, s'adoptaran les mesures següents:

1. Promoció de la formació del professorat i altres professionals del sistema educatiu.
2. Supervisió dels recursos dels centres educatius; específicament, dels adreçats a atendre la diversitat.
3. Gestió i assignació dels recursos d'acord amb les necessitats dels centres.
4. Difusió i adaptació d'experiències d'acollida i d'integració.
5. Col·laboració i actuació conjunta dels diferents serveis municipals i d'altres institucions locals o comarcals.
6. Realització de plans específics d'acollida i d'integració.

Totes aquestes actuacions seran impulsades, coordinades i avaluades per una comissió territorial organitzada a aquest efecte i presidida pel delegat o delegada territorial o persona en qui delegui.

Actuacions des dels centres educatius

La responsabilitat de l'acollida i la integració escolar de l'alumnat nouvingut a Catalunya és, en primer lloc, del centre educatiu i de tots els professionals que hi treballen. Per aconseguir-ho, el centre ha d'elaborar un *pla d'acollida i d'integració* que, amb una utilització adequada dels recursos, permeti una escolarització que garanteixi el seguiment normal del currículum per part d'aquest alumnat i la seva autonomia progressiva dins de l'àmbit escolar i social.

El Pla ha de recollir el conjunt de les actuacions que el centre posarà en marxa per a l'atenció d'aquest alumnat. Aquestes actuacions han de seguir les directrius marcades en el Projecte educatiu de centre (i, específicament, les marcades en el Projecte lingüístic pel que fa a les actuacions lligades a l'ensenyament i l'ús de la llengua) i han d'estar recollides en els altres documents de gestió que el despleguen (Reglament de règim interior, Projecte curricular, Pla anual...).

Els dos eixos bàsics d'aquest Pla han de ser:

- l'assumpció com a centre de la interacció cultural amb alumnat procedent d'altres països, i
- el consens d'estratègies que afavoreixin la plena integració de l'alumnat al centre i a l'aula.

A partir del Pla i de la detecció de les necessitats educatives específiques de l'alumnat nouvingut, tant pel que fa a l'aprenentatge de la llengua catalana (i de l'aranesa, si escau), de la castellana i de les altres matèries del currículum, com a la seva integració social, el centre ha de preveure:

a) Una organització que tingui en compte:

- la possibilitat de creació d'espais d'acollida inicial, que permetin un aprenentatge intensiu de la llengua catalana (i de l'aranesa, si escau);
- les hores de suport per a l'aprenentatge de la llengua castellana i de les altres matèries del currículum;
- l'elaboració d'un currículum diversificat que doni resposta a les necessitats individuals, amb l'establiment de les adaptacions curriculars necessàries.

b) El foment entre tot l'alumnat del coneixement de les diferents cultures i del respecte a la diversitat.

c) La potenciació de la participació de l'alumnat nouvingut en les activitats del centre, ordinàries, extraescolars i complementàries.

Els centres, tant d'educació primària com de secundària, als quals s'hagi dotat d'hores de suport extraordinari per a col·laborar en la realització del seu Pla d'acollida i integració han de preveure que aquest suport estigui harmonitzat amb la resta d'actuacions incloses en el Pla amb la finalitat d'accelerar la integració de l'alumnat en la vida escolar ordinària.

Els centres d'educació secundària amb alumnat que assisteix al TAE o a cursos específics externs al centre han de garantir la coordinació de les actuacions i organitzar el seus recursos perquè aquest alumnat pugui seguir un currículum adaptat a les seves necessitats durant les hores d'estada en el centre, procurant sempre afavorir la relació d'aquest alumnat amb el grup-classe al qual està adscrit.

De la mateixa manera, en el cas d'alumnes de segon cicle d'ESO que, segons la diagnosi i l'anàlisi de les seves possibilitats, es preveu que s'incorporaran al món sociolaboral al final de l'etapa, els centres han d'establir les adaptacions curriculars pertinents per a facilitar-los aquesta incorporació, amb la creació, si cal, d'aules específiques per a dur-les a terme.

Pla específic d'acollida i d'integració

A iniciativa de les delegacions territorials i, en especial, en aquelles zones on es concentri un elevat nombre d'alumnat procedent de la immigració amb riscos de marginació social o cultural, es crearà un *Pla específic d'acollida i d'integració* d'aquest alumnat per tal d'aconseguir, d'una manera més eficaç i eficient, l'objectiu general: "La integració escolar i social de tot l'alumnat, amb independència de la seva llengua, cultura, condició social i origen".

Estratègies d'intervenció

Les estratègies d'intervenció del *Pla específic* seran:

- Organitzar l'acollida i l'atenció de l'alumnat nouvingut en funció de les pròpies circumstàncies i les de cada escola.
- Optimitzar els recursos per tal de dur a terme el Pla de manera equitativa i segons les necessitats, d'acord amb els criteris establerts per la Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa.
- Implicar i coordinar tots els serveis de la zona —d'àmbit municipal, de la Generalitat o d'iniciativa social— que puguin contribuir a la integració d'aquest alumnat, en especial amb els plans comarcals o municipals d'integració dels immigrants, quan n'hi hagi. En aquesta línia, es promouran convenis o acords de col·laboració amb altres departaments, Administració local i/o altres administracions per a:
 - planificar i dur a terme activitats complementàries i extraescolars per a l'alumnat lligades al coneixement del català i la cultura pròpia, tant lúdiques com culturals (dansa, cant coral...), esportives o d'altre tipus (p. ex., ajudar l'alumnat en la realització de deures escolars), per a potenciar la integració en l'entorn i prevenir l'exclusió social, activitats en les quals la llengua catalana sigui sempre el vehicle de comunicació;
 - organitzar activitats per als pares i mares d'aquest alumnat, amb l'objectiu de donar-los instruments que els ajudin a entendre el procés educatiu fet en llengua catalana i la realitat cultural del país i a participar-hi (un exemple d'aquesta col·laboració són els tallers realitzats en català de diverses especialitats —llengua, cuina, bricolatge, cinema, treball artístic, etc.— i les sortides culturals de coneixement del país, que s'organitzen actualment mitjançant un conveni de col·laboració amb el Departament de Benestar i Família, la Federació d'Associacions de Pares d'Alumnes de Catalunya (FAPAC), la Federació d'Associacions de Pares d'Alumnes d'Ensenyament Secundari (FAPAES), la Confedera-

ció d'Associacions Cristianes de Pares d'Alumnes de Catalunya, la Federació de Municipis de Catalunya i l'Associació Catalana de Municipis i Comarques)⁶;

– dissenyar activitats en forma de tallers adreçats als centres per a facilitar la convivència, el coneixement de la diversitat cultural, el respecte a la diferència, l'autoestima de l'alumnat... i, al mateix temps, la participació dels pares i mares de l'alumnat en el centre educatiu;

– dotar de recursos extraordinaris determinats centres que, per les seves circumstàncies, hagin de desenvolupar projectes integradors i compensatoris.

Organització del Pla

Per tal d'aconseguir una acció eficaç, cada pla serà gestionat per una comissió específica, presidida per l'inspector o inspectora que el delegat o delegada territorial determini.

En aquesta comissió hi participarà sempre un professional del Programa d'Educació Compensatòria (PEC) i un del Servei d'Ensenyament del Català (SEDEC) —que tindran la funció d'impulsar i coordinar totes les activitats, sota la supervisió del president o presidenta de la comissió—, a més dels altres membres que el president consideri oportú, representants d'altres organismes o d'entitats corporatives o socials.

Aquesta comissió elaborarà un pla estratègic específic de la zona i en farà l'aplicació i l'avaluació, un cop hagi estat autoritzat per la Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa.

La comissió es reunirà periòdicament (sempre que les circumstàncies ho aconsellin), disposarà d'un marge d'actuació i de gestió dels recursos, i haurà de respondre dels resultats davant de la comissió organitzada per la delegació territorial corresponent, la qual garantirà l'adequada col·laboració amb la comissió d'escolarització de la zona.

6. Activitat ja recollida en el *Pla interdepartamental d'immigració 2001-2004*.

Previsió de recursos

Aquest pla es fonamenta en les actuacions fetes fins ara pel Departament d'Ensenyament que, en l'any 2002, han suposat una despesa global de 8.533.884 euros. Per a l'any 2003 es preveu un increment del 30% sobre el global de les actuacions, aplicat als diferents capítols d'acord amb les línies d'actuació previstes en aquest Pla i segons les estimacions següents:

Capítols	Despesa 2002	Previsió increment 2003	Total 2003
Recursos humans	4.835.384	1.402.616	6.238.000
Materials didàctics i altres recursos	137.500	56.000	193.500
Formació del professorat	90.000	32.500	122.500
Equipament de centres	638.000	192.000	830.000
Beques i ajuts	2.795.000	839.000	3.634.000
Col·laboració amb altres institucions	38.000	38.000	76.000
Total global	8.533.884	2.560.116	11.094.000

L'increment per als anys successius d'aplicació del Pla es determinarà en funció del nombre d'alumnat de nacionalitat estrangera de nova incorporació i del grau d'assoliment dels objectius previstos, amb la previsió genèrica següent:

Capítols	2003	2004	2005	2006
Recursos humans	6.238.000	7.485.600	8.608.440	9.469.284
Materials didàctics i altres recursos	193.500	232.200	267.030	293.733
Formació del professorat	122.500	147.000	169.050	185.955
Equipament de centres	830.000	996.000	1.145.400	1.259.940
Beques i ajuts	3.634.000	4.360.800	5.014.920	5.516.412
Col·laboració amb altres institucions	76.000	91.200	104.880	115.368
Total global	11.094.000	13.312.800	15.309.720	16.840.692

Glossari terminològic

Adaptació curricular

Conjunt de precisions i canvis en els components del projecte curricular del centre o de la programació, per tal d'ajustar la resposta educativa a les necessitats educatives especials d'un alumne o alumna. Les adaptacions del procés d'ensenyament-aprenentatge que no suposin modificacions dels elements prescriptius del currículum establert, les elabora i aplica el mateix centre amb relació al seu projecte curricular i la programació de cada cicle.

Centres de recursos pedagògics

Serveis educatius creats pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya per a donar suport a l'activitat pedagògica dels centres i a la tasca docent del professorat.

Certificat d'aptitud pedagògica (CAP)

Certificat que s'obté a través d'un curs d'especialització didàctica imprescindible per a impartir docència en centres d'educació secundària. És impartit pels instituts de ciències de l'educació de les diferents universitats. Consta d'una part teòrica i una de pràctica que es realitza en un institut i és tutoritzada per professorat de secundària.

Comissions d'escolarització

Comissions establertes pel Departament d'Ensenyament a l'efecte de garantir el compliment de les normes sobre admissió d'alumnes i la participació dels diferents sectors educatius en el seguiment del procés d'admissió d'alumnes en els centres docents públics, concertats o sostinguts amb fons públics.

Competències bàsiques

Per competència s'entén la capacitat de posar en pràctica de forma integrada en contextos i situacions diferents, els coneixements, les habilitats i els trets de la personalitat adquirits. El nucli sobre el qual es defineixen les competències bàsiques que ha d'assolir l'alumnat en l'ensenyament obligatori és el domini del llenguatge i del càlcul, el coneixement físic i social del món, especialment de la història i la cultura que determinen les característiques de la societat catalana, i el conjunt de valors que donen maduresa i autonomia com a persona i capacitat d'inserció i convivència socials.

Consorti per a la Normalització Lingüística

És l'òrgan territorial d'aplicació a Catalunya de la política lingüística del Govern. El seu objectiu és la difusió del coneixement i de l'ús del català en tots els àmbits.

Curs de qualificació pedagògica (CQP)

Curs experimental de 600 hores adreçat als llicenciats i llicenciades per a facilitar-los capacitat pedagògica per impartir docència en centres de secundària. Consta d'una part teòrica i una de pràctica que es realitza en un institut i és tutoritzada per professorat d'ensenyament secundari.

Equips d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP)

Serveis educatius multidisciplinaris que donen suport al professorat dels centres docents per tal d'oferir la resposta educativa més adequada al conjunt de l'alumnat, especialment aquell amb discapacitat o dificultats en el procés d'aprenentatge, i a les seves famílies.

Escolarització compartida

Recurs d'escolarització compartida entre el centre docent i una unitat externa o un altre centre docent per tal de garantir l'atenció educativa necessària a l'alumnat que necessita realitzar activitats específiques adaptades a les seves necessitats.

Hores d'atenció a la diversitat

Hores que es dediquen a l'atenció específica que alguns alumnes requereixen, mitjançant agrupaments flexibles, formació de petits grups, atencions individuals o d'altres, per tal d'assegurar l'assoliment de les competències bàsiques per part de tot l'alumnat.

Modificació curricular

Conjunt de canvis significatius introduïts en els elements prescriptius del currículum. Les modificacions curriculars van destinades només a aquells alumnes amb qui s'hagin exhaurit les possibilitats d'adaptació del currículum i han de ser autoritzades pel Departament d'Ensenyament.

Pla d'acollida del centre docent

Document que elabora el centre docent per tal de preveure l'acollida i l'escolarització de l'alumnat de nacionalitat estrangera de nova incorporació al sistema educatiu, on s'especifiquen els criteris que seguirà el centre per a la matriculació d'aquest alumnat, l'acollida inicial, i l'organització de l'escolarització i dels recursos del centre.

Pla interdepartamental d'immigració 2001-2004

Eina que recull i articula el conjunt d'actuacions que es promouen en l'àmbit competencial de la Generalitat, d'acord amb la política global d'integració adoptada pel Govern. Està integrat per un conjunt de programes i mesures concretes i té com a finalitat coordinar les actuacions que fan els diversos departaments de la Generalitat en matèria d'immigració.

Programa d'immersió lingüística (PIL)

Programa escolar d'adquisició primerenca del català, utilitzant-lo com a llengua vehicular i d'aprenentatge des del primer moment, que fa anys que s'aplica a moltes escoles de Cata-

lunya amb resultats satisfactoris. Té per objectiu principal facilitar des del primer moment la incorporació a la llengua de l'escola dels alumnes que no tenen el català com a llengua habitual.

Programes de garantia social

Accions formatives que fa o autoritza el Departament d'Ensenyament amb la finalitat de proporcionar als joves que acaben l'educació secundària obligatòria sense assolir-ne els objectius una formació bàsica i professional que els permeti incorporar-se a la vida activa o prosseguir els seus estudis, especialment en la formació professional específica de grau mitjà.

Programa d'Educació Compensatòria (PEC)

Programa de suport a la tasca docent del professorat en els projectes i les activitats encaminades a la prevenció de qualsevol forma d'exclusió social i a la promoció d'una educació basada en la igualtat, la solidaritat i el respecte a la diversitat.

Servei d'Ensenyament del Català (SEDEC)

Servei que assessora els centres en l'ensenyament del català, i en la confecció i aplicació dels projectes lingüístics de centre. En el marc de les seves competències, assessora els centres quant a l'acolliment lingüístic de l'alumnat de nacionalitat estrangera de nova incorporació al sistema educatiu, alhora que coordina pedagògicament els recursos humans i materials extraordinaris destinats a aquest objectiu. També assessora i orienta pel que fa a l'aprenentatge de l'aranès.

Taller d'adaptació escolar i aprenentatges instrumentals bàsics (TAE)

Unitat escolar en la qual s'incorporen transitòriament i a temps parcial alumnes que arriben al sistema educatiu de Catalunya durant l'etapa d'educació secundària obligatòria, amb desconeixement de les dues llengües oficials. La seva finalitat és proporcionar a aquest alumnat una aproximació al sistema educatiu del país que l'acull i introduir-lo al coneixement de la llengua pròpia de l'ensenyament fins assolir-ne el nivell bàsic.

L'alumnat que assisteix al TAE completa l'horari escolar en el centre on està matriculat, el qual ha d'organitzar els seus recursos perquè pugui seguir un currículum adaptat a les seves necessitats.

Traducció/Interpretació

Servei que porta a terme el Departament d'Ensenyament en col·laboració amb diferents entitats, organismes i associacions per facilitar la comunicació entre els centres docents i les famílies de l'alumnat de nacionalitat estrangera que desconeixen les llengües oficials de Catalunya.